

לכבוד הרב המסדר חופה וקידושין שלום רב

מכתב זה יוצא מתוך נקודת הנחה שכבודו יודע מעניין ההסכם המצ"ב ונותן את הסכמתו לדבר. אם אין הדבר כן, והרב מעוניין לשמוע דברי הסבר בעניין, כבודו יכול לפנות אל הרבנים: אלישיב קנוהל, רב קבוצת כפר עציון: 050-7367880, דוד בן זיון, רב קיבוץ עין צורים: 054-4289422.

כדי לקבל רקע ראשוני מוצע לקרוא גם את המכתב המיועד לבני הזוג המצ"ב.

ההצעה שלפני כבודו כוללת הסכם לכבוד הדדי שבתוכו כלול גם נספח לענייני ממון.

חשוב להדגיש כי מסמכים אלו גובשו ע"י צוות רבנים שישב על התקנת הנוסח, תוך כדי התייעצות מתמדת עם עורכי דין מן השורה הראשונה, עם טוענות רבניות, ולבסוף, לאחר גיבוש טיוטה מוסכמת, עם דיינים מביה"ד הגדול.

חובה לציין שאין הסכמה בין כל הדיינים בנוגע להסכמים אלו. פרטים בעניין תוכל למצוא במאמר המצ"ב. עיקר העבודה נעשתה בהתייעצות מתמדת עם הרב זלמן נחמיה גולדברג שליט"א, ואף מצוי בידינו מכתב המאשר שלדעתו ההסכם לכבוד הדדי מחייב על פי דין, ואין בו חשש איסור. לדעתו, על הרב מסדר החו"ק להחליט אם כדאי להסדיר הסכם כזה בין בני הזוג הנישאים על ידו.

המטרות שלשמן נכתב ההסכם והנספח

המטרה בהסכם לכבוד הדדי

כידוע, מתרבים מקרי הגירושים כיום בחברה הכללית ואף בחברה הדתית. תופעה זו מחייבת אותנו להכין את הכלים המתאימים למצבים המתחדשים. הסכם זה נועד ליצור מצב בו יקשה על אחד מהצדדים לגרום סחבת במתן הגט או בקבלתו, מאידך גיסא מצויים בו מעצורים מתאימים כדי למנוע תביעה חפוזה להסדרת גט, ללא מתן סיכוי לניסיון לשקם את הנישואין.

ככלל, הסכם זה - ההסכם לכבוד הדדי והנספח הממוני - עוסק במצב השונה בתכלית מאווירת ערב הנישואין שבה הכל נראה כה ורוד ויפה. הניסיון מלמדנו שזוהי השעה הנכונה להכין לזוג הסכמים מתאימים שיגנו עליהם בשעת משבר, שאף אחד לא מעוניין בה, אך לצערנו היא נפוצה יותר ויותר.

גם חז"ל תיקנו את כתיבת הכתובה לפני הנישואין מתוך הכרה שאין להיכנס בברית הנישואין ללא הגנה מתאימה לכל מקרה שלא יבוא...

אין הכוונה בהפצת הסכם זה שכל בני זוג ייהפכו למשפטנים או שיצטרכו לשכור עו"ד כדי לחתום על ההסכם המצ"ב, אלא כשם שעל הכתובה כולם חותמים מבלי לעיין בה יותר מדי, כי הציבור סומך על חכמים שתיקנו דברים לטובת הכלל, כך הכוונה היא שהסכם זה יהפוך לנחלת הציבור, ושהחתימה עליו תיעשה לדבר שבשגרה, מתוך אמון במערכת. יחד עם זאת, ההסכם נוסח במיוחד בעברית פשוטה, כך שגם אדם שאינו מקצועי יוכל להבין את שכתוב בו.

המטרות בהתניות הממוניות ומשמעותן

כיום, נשים עובדות ומפרנסות במשפחות רבות. לא פעם, הן מהוות גורם מפרנס יותר משמעותי מהבעל. בעת פירוד, לא עלינו, נכסי המלוג ונכסי צאן הברזל שהביאה האישה, שייכים לה ע"פ דין המשנה. אך אי אפשר להתעלם מכך שאצל משפחות רבות מצטבר רכוש ניכר שנרכש לאחר הנישואין ע"י שני בני הזוג.

לאור האמור, נראה שצריך למצוא דרך לתת לאישה מעמד גם ברכוש שנרכש ע"י שני בני הזוג במהלך הנישואין. זוגות רבים רואים כדבר טבעי ומובן מאליו, שאם יהיה צורך להיפרד הם יוכלו להתחלק ברכוש שרכשו ביחד באופן שווה, כולל זכויות השוות כסף, כגון: זכויות פנסיה, קרן השתלמות וכדו'. בהתניות הממוניות מנוסחת הסכמה של בני הזוג שהאישה תהיה זכאית לבחור בין חלוקת הממון שצברו לבין סכום בסך 50,000 ש"ח, מתוך הנחה שאם הזוג לא צבר מספיק ממון, ולא יהיה מה לחלק ביניהם, אין זה הוגן שהאישה תישאר ללא שום תמיכה כספית. מציאות זו נוגדת את רוח תקנת ה'כתובה' שתוקנה ע"י חכמים, ועל כן אנו מאפשרים לה לבחור בעת הגירושין בין סך של 50,000 ש"ח לבין מחצית הרכוש. מאידך גיסא, אין זה הוגן שהאישה תקבל גם את אחד מהסכומים הנ"ל וגם את סכום הכתובה. אשר על כן, היא מסכימה שערך עיקר הכתובה יהיה כלול בסכומים הנ"ל, ועל תוספת הכתובה היא מוחלת. ניסוח מורכב זה נובע מכך שהסכומים הרשומים בכתובה כיום מעוררים שאלות -

א. ערך עיקר הכתובה, לפי חלק מהפוסקים, נמוך ביותר (כיוון שערך מתכת הכסף נשחק מאד), ואין זה הוגן כלפי האישה להסתפק בו.

ב. תוספת הכתובה נרשמת לפעמים לכבודה של הכלה בסכומים גבוהים במיוחד שאין שום כוונה לשלם, ויש בהתחייבותם משום אסמכתא.

ג. ערך 'מאתיים זקוקים כסף צרוף' גם הוא שנוי במחלוקת. על כן, הכללנו את עיקר הכתובה בסכום הנ"ל. ואת תוספת הכתובה קיזזנו על ידי ויתור של האישה על אותה התוספת.

ד. לגבי דמי מזונות הילדים, נקבע בהסכם שאחריות המזונות תיפול בצורה צודקת על שני בני הזוג. מאחר ואנו מחלקים את כל רכושם ביניהם בשווה אין זה הוגן שהאיש לבדו יצטרך לשאת במזונות הילדים. אחריות המזונות תיקבע לאחר שתיבחן יכולתם הכלכלית של שני בני הזוג, לאחר הגירושין ולאחר חלוקת הרכוש ביניהם. מובן שיש לקחת גם בחשבון את יכולת ההשתכרות של כל אחד מביניהם, ואצל מי יהיו הילדים. אין סברה שלאחר חלוקת הרכוש נטל המזונות יפול כולו על האישה.

הנחיות למילוי ההסכמים

- א. הרב המסדר חופה וקידושין יסביר לזוג את החשיבות שיש בהסכם זה. אם אין עניין לרב מסדר החו"ק להיות מעורב בחתימה על הסכם זה, בני הזוג יכולים לחתום עליו לפני הנישואין, ובשעת הנישואין אין צורך להזכיר כלל את עניין ההסכם.
- ב. הרב יבהיר לבני הזוג שכדי לתת לכל סעיפי ההסכם תוקף משפטי הם חייבים לחתום עליו בפני רשם הנישואין או בפני הנוטריון, **כל זאת לפני הנישואין**.
- (הרב מסדר החופה והקידושין אינו רשם הנישואין. רשם הנישואין הוא הרב אצלו נרשמים לנישואין וממנו מקבלים את תעודת הנישואין).
- ג. על הרב להדגיש לבני הזוג שלמרות שהסכם זה ודאי יחייב אותם בבית המשפט, אך עדיין אין כל ערובה לכך שבית הדין יכבדו. זוהי הצעה חדשה שראשוני הזוגות חותמים עליה בימים אלו, ויעברו עוד שנים עד שהסכמים אלו יעמדו למבחן בבתי הדין, והם יגבשו כלפיהם מדיניות רשמית. למרות זאת אנו ממליצים לחתום עליהם, מתוך אמונה שבתי הדין לא יוכלו להתעלם מהם, כי הם נערכים על פי דין, והם עשויים לסייע סיוע ממשי למניעת סרבנות גט.

יישר כח!